

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XIX — Број 298 — Субота, 14 септембар 1957

СТРИЦ МРГУД *и његова* РОГ *Миккија*

НЕ БРИНИ ЗА ЕВАНГЕЛИНУ И ГРОМА! ЗА ЊИХ ЈА НЕ БРИНЕМ... БРИНЕМ СЕ ЗА ОСТАЛИ СВЕТ!

НЕМА ЕВАНГЕЛИНЕ! ОХ... ВЕРОВАТНО ЈЕ ОТИШЛА ДА СЕ СПРИЖАТЕЉИ С КОМШИЈАМА!

ПОЛАЗИ, ЕВАНГЕЛИНА! ЗА ДАНАС ЈЕ ДОСТА СПРИЖАТЕЉАВАЊА!

'АЈДЕ, КАД ВЕЛИМ! А ВИ НАМ, ГОС'Н ПОЛИЦАЈАЦ, НЕ... Е! МОЈ ЛЕПИ МОТОЦИКЛ! ПОШАЉИТЕ РАЧУН ЗА ШТЕТУ!

ЕВАНГЕЛИНА... ТИ ТВРДО ГЛАВА КОЗЈА ГЛАВО... АКО ТЕ САМО ПРЕСТАНИ, СИ НОВЦЕ! НЕ ГО ВОРИ ЈОЈ ТАКО... ШКОДИ ЈОЈ ЗА ДРАВАЉУ!

КАСНИЈЕ! РЕК'О САМ ТИ ДА НЕ ВРЕЂАШ ЕВАНГЕЛИНУ... ОНА ЈЕ СТРАШНО ОСЕТЛИВА!

ЧИКА МРГУДЕ! НАШЛИ СУ ЕВАНГЕЛИНУ! ЕНО ЈЕ У СУДУ! ТО МИ СЕ НЕ СВИЂА, СИНОВЧЕ!

... КРИВИЧНА ДЕЛА С ПРЕДУМИШЉАЈЕМ... НАПАД НА СУДИЈУ... НЕПРИЈАТЕЉАНА...

... ОШТЕЋЕЊЕ ДОБАРА ОПШТЕ СВОЈИНЕ!

ЗБОР ТОГА ПРЕСУЂУЈЕМ ДА СЕ ТА ЖИВОТИЊА УНИШТИ!

НЕ, СУДИЈО! У РЕДУ ЈЕ, СИНОВЧЕ! ЕВАНГЕЛИНА СЕ НЕ БОЗИ!

ОНА СЕ ВЕК ТОЛИКО ПУТА НАШЛА ОЧИ У ОЧИ СА СМРЕГУ...

ЈЕДИНО МОЛИМ ДА ЈЕ ПОКОПАМО СА СВИМ ЊЕНИМ МЕДАЉАМА!

НОВЕ ЖИВНОС АЈГЕРА

Северне стене свих кршевитих планина, а нарочито Алпа, обично су стрмије, неприступачније и хладније од јужних. Оне готово уопште не учествују у великом дневном путовању Земље око Сунца. Само неколико тренутака у току дана топли сунчани зраци помилују њихове оштре, задебелене литице. Па ипак, сви алпинисти света највише воле баш њих. Објашњење је једноставно: услед малих промена температуре, у њима има најмање усова и лавина, најмање обурвавања камења, земље и тршних стена. Стране су им, додуше, глатке и окомите, али зато увек пружају чврсто тло под ногама, што је за прекаљеног и добро опремљеног планинара највеће задовољство.

Стопама оних којих више нема

Највиша северна стена у Европи налази се у бернском Оберланду. Зову је Ајгеров Зид и она води на врх Ајгера, висок 3.974 метра. Сама дужина стене, која је такође вертикална, износи 1.600 метара. Зато успон на Ајгер његовом северном стеном многи сматрају за највећи планинарски подвиг. И иду тамо, мада им је

На ужету изнад амбиса

И ове године четири алпиниста — два Италијана и два Немца — покушала су да о-

своје врх Ајгера пењући се његовом северном стеном. Прва два дана све је било у реду. Планинари су постепено савлађивали највеће тешкоће и ближили се врху. Налазили су се већ на 300 метара од циља. Тада је један од њих, први у навези (навеза је група од два или три планинара везана заједничким ужетом), направив грешку. У хаосу леда и камења није нашао прави пут и сва четворица су залутала. Кроз лавиринт огромне плехате стене постоји само један пролаз, широк свега два до три метра, који води ка врху.

Њима су прошле све навезе које су славиле победу. Њега ова четворица нису наша. Тако су изгубили драгоцену кључ за излазак из тамнице Ајгера. Сви њихови даљи напори били су узалудни. У покушају да нађе излаз, један Италијан се повредио, док је други остао висећи неколико десетина метара испод њега, изнад амбиса, на ужету. Узалуд је покушавао да се дочепа неког ослона. Дању би пуцао уз стену, а ноћу је поновно падао. Извиђачким авионима који су непрестано патролирали махао је руком. Па ипак, мада је био удаљен свега 300 метара од врха и мада је разговарао са спасиоцима

који су му били пошли упомоћ, ништа није могло да се учини да се спасе из немогућног положаја у коме се нашао. Умро је висећи о ужету. Његов друг, на стени изнад њега, чекао је помоћ.

Двојица Немца била су на другој навези и пошла су својим путем, у нади да ће се сами ишчупати из гвозденог загрљаја Ајгера. Ни они неће бити боље среће.

Незасити Ајгер

На вест о несрећи, шездесет најбољих алпиниста из Француске, Швајцарске, Аустрије, Немачке, Италије и Енглеске који су се нашли у близини

похрлили су да спасавају настрадале другове. Била је то највећа акција спасавања у историји алпинизма, најдивнији пример солидарности људи рањивих народа.

Акција је била изванредно тешка и сваког тренутка је претила да се претвори у катастрофу за неког од спасаваца. Пошто су се с јужне, лакше стране испели на врх Ајгера, они су, један по један, силазили низ залеђену планинску литицу и по изнемоглом гласу тражили место где се налазио други Италијан, Корти. Али, нико није могао да стигне до њега. Најзад је Немцу Хелепарту пошло за руком да дође до избочине у стени где је лежао Италијан. Пострадао је дигао на лева и даљи рад на спасавању. Ајгер борба на живот и смрт. Пуна је убрао нове жртве.

Електроника у џиланама

У једној великој шведској пилани инсталирана је електронска машина која се сама брине о класирању стабала и о њиховом упућивању у један од седамнаест сектора, према њиховој димензији. Рад машине надгледа само један човек, који седи за командним столом. Иначе, фотоелектронске ћелије контролишу кретање стабала у свим фазама операције, тако да је посао на њиховој даљој обради много олакшан. Досад је на овоме радила екипа од пет-шест људи.

ЧЕТИРИ У ЈЕДНОЈ

После дужег проучавања и лабораториских опита, једна група канадских лекара успела је да добије вакцину са четвороструким дејством. Она се може дати у циљу заштите од: дечје паратифе, дифтерије, тетануса и великог кашља.

МИШЕВИ УГРОЖАВАЈУ АЕРОДРОМ

Читава војска пољских мишева напада је аеродром код Лиона, у Француској. Бушећи неуморно безбројне подземне ходнике, мали глодари све више се приближавају зони Лион-Брон, где се налази најважнији аеродром у Јужној Француској. Опасност је велика, јер би подземне шупљине могле изненада да доведу до стропоштавања pista за атерирање и узлетање и свих станичних зграда.

Мишеви су дословно преплављивали око 6.000 хектара земљишта у општинама Женас, Шасонје и Пузињан. Мамци затровани стрихнином и талијумовим солима нису могли да зауставе њихово надзирање, па су стручњаци из Пастеровог завода одабрали један вирус који напада ове штеточине и разаслао потребне количине месним властима најугроженијих подручја. Но, већ се предвиђа да ни вирус ниће бити довољни да сузбију мишеве, па се, као на последње средство, помислило да се у помоћ позове војска, која би бацилама пламена уништавала глодаре у њиховим подземним јазбинама.

Овај миш (*mus sylvaticus intermedius*) био је познат још старим Римљанима. Дуг је, с репом, око 20 сантиметара, а тежак 15 до 20 грама. Залезе ноге су му дужи од предњих. Креће се у скоковима.

СИТНО, АЛИ ЗАНИМЉИВО

○ Највећи произвођач торијума на свету и уранијума у целој Западној Европи је Француска.

○ Око хиљаду особа сваког дана у Сједињеним Америчким Државама напуни 65 година.

○ Необичан железнички сигнал постављен је недавно у Денверу, у САД. Он је напуњен радиоактивним гасом и светлеће без престанка дванаест година.

○ Регистарски број аутомобила у САД отада ће се стављати и на кровове кола. Ово зато да би га саобраћајна полиција могла запознати и из ваздуха, кад своју службу обавља хеликоптерима.

○ Највећа дизалица на свету саграђена је на америчком носачу авиона „Кити Хаук“. Ова дизалица може за 15 секунди да подигне на палубу носача авиона највећи млазни бомбардер.

(11)

Из кабине радисте зачу се Рисер-Хансенов глас:

— Стој, Кнуте! Довољно је. Слуштајте оба сидра...

Зачуних се кад видех да за кормилом стоји сам капетан. Али, тада предаде кормило крману и издаде наредбу:

— Спустите сидра! Слуштај, слушај, не овај!

У том тренутку сви научници полетеше према кабиним радисте и сударише се у њеним вратима.

Песак драгоценiji од злата

За малим столом у радистовој кабини седео је Рисер-Хансен и, скуљених обрва, посматрао дугу плавичасту траку ехограма чији је други крај придржавао радиста. Недавно тамна линија на траци означавала је профил морског дна испод нас, „Старац“ подиже главу и позва Паулсена.

— По мом мишљењу, ово је типична подводна долина, професоре, — радосно рече Терне проучавајући траку.

— Да, — климну „старац“ главом. — Имали смо среће. Могло се догодити да пређемо преко ње и да је не приметимо. Али, наш Ерик није дремао.

Радист се осмехну на ту похвалу. — Широка је око три стотине метара, — продужи Рисер-Хансен. Ми се сад, приближио, налазимо над њеним средиштем. Почните са истраживањима.

— Разумем, — одговори Паулсен, а сви остали, не чекајући поновно наређење, разлетеше се по палуби заузимајући своја места.

Зграбивши за рукав Терне, који се у једном тренутку нашао крај мене, запитих га:

— Објасни ми шта значи све ово. У две речи.

— Ти би, уопште, хтео да сву науку упознаш у две речи, — насмеја се он. — Е па лепо! Последњих година на разним местима откривене су на дну Атлантике долине и кањони слични речним. Имали смо срећу да нађемо једну од тих долина. Јасно? Како су оне постале? Јој нико не зна...

Ствар је постала занимљива. С поштовањем сам приступио Петерсеновом топу: он ће нам ускоро донети пробу тла из корита те тајанствене долине.

Оштра команда и топ је с лаким плеском клизнуо у плаву воду... Нисмо скидали поглед са оног места где је нестало у таласи-

ма. Он је сад, свакако, већ стигао до дна и забија се у тло. Шта ће нам отуд донети?

Поново је пала команда и ми почесмо да окрећемо чекр. Мокро челично уже споро се наматало на бубањ. Леђа су нам већ била влажна од зноја, а ово још пузи, пузи и, изгледа, нема му краја.

Најзад се појавио горњи крај цилиндра.

— Пајживо! — довикну „старац“.

Али, ми га и без његове опомене прихватисмо нежније но мајка дете и положисмо га на палубу. Паулсен стаде опрезно да извлачи пробу тла. Руке су му дрхтале. Из цилиндра, као паства за зубе из своје тубе, излазила је дебела кобасица сивог муља. Досад сам тако нешто сматрао обичним лепљивим блатом, а сад ми се његова пелеста боја чинила прекрасном.

Теригени муљ један и осам десетих сантиметара, — диктирао је Терне, а Рисер-Хансен марљиво записивао. — Глинести стуб висок једанаест сантиметара, затим сива глина са светлим и тамним додацима у виду пруга — седам и седам десетих сантиметара. Даље, мрка глина с наслагама песка...

— Песка! — понови зачуђено професор.

— Да, песка. Висина стуба — дванаест сантиметара.

Рисер-Хансен и Паулсен разговарали су нагнути над картом. Остали су се тискали око њих. Очигледно, догодило се нешто изванредно, а ја ништа, баш ништа не схватам.

— Типични теригени песак, — продужавао је Паулсен на свом неразумљивом научном језику.

— Да. Ово су очигледно зрна гнајса.

— И величина им је знатна: нису мања од пола милиметра, а нека чак имају и читав три милиметра.

Нисам могао више да издржим. Стао сам да вичем:

— Објасните ми, најзад, шта смо то открили. Како да пишем о томе кад ништа не разумем?

ЗАШТНА МЕДАЉА АТЛАНТИДЕ

РОМАН ОД Г. ГОЛУБОВА

Рисер-Хансен управи на мене свој мирни, строги, отсутни поглед. Затим се његове очи почеше кривити, постадоше топлије и он се громко насмеја.

— Како само жалосно моли! — рече он кроз смех. — Младићу то треба превести на свакодневни језик, а? Па, могли бисмо

то да му учинимо, јер он је, коначно, главни виновник наше неочекиване среће. Да нас његови пријатељи-пирати нису тако безобразно отерали са оног места, ми вероватно не бисмо ни дошли у овај рејон. Да с друге стране радист није био толико огорчен нашом срамотом и да је чврсто спавао, ми бисмо приметили ту долину на ехограму тек пошто бисмо се вратили у Берген. Дакле, шта вас интересује?

— Пре свега, шта значи „теригени“? — запитих га, извлачећи из чепа увек спремну бележницу и оловку.

— Теригени песак је такав песак који је постао на суву, — стаде да ми објашњава

Рисер-Хансен. — У слојевима на морском дну песак заузима значајан део. Али, те врсте песка обично се састоје из делића љуштурса и кречњачких остатака животиња и воденог биља. А песак о коме је реч образовао се при распадању гранитних стена, гнајса и кристалних шкриљаца. Тако груб песак могао је да настане само у кориту реке или на површини земље.

— Поред тога, он је тако кружан да га струје нису могле донети овамо чак с неке обале, — додаде Паулсен.

— Ето видите! — плеснух ја рукама. — Значи, ово дно било је некад копно, Атлантида!

— Копно да, али не Атлантида, — стрпљиво ме исправи „старац“ као да пред собом има неспремног студента на испиту. — Већ сам вам говорио, Свенсене, да је копно овде постојало много пре појаве човека на земљи. У сваком случају, током читавог периода који се у геологији назива квартер овај океан је имао приближно исте обале као данас.

— А откуд ви то знате? — прекидох га неучтиво. — Терме каже...

— О, ви сте чак и Терме читали? — насмеја се Рисер-Хансен. — Значи, савет није био узалудан. Но, ствар је у томе, пријатељу мој, што је из Термеовог времена наука коракнула напред. Ми сад имамо тајанствен метод за одређивање старости геолошких налаза. Радиоактивну анализу! Чули сте о томе, надам се? Сад ћемо ове пробу тла предати уваженом радиологу Ивару Кнутсену и оставити да он реши наш спор. А дотле ћемо се позабавити подводном долином, која је за науку вреднија и занимљивија од златних двораца Атлантиде. За нас је овај песак драгоценiji од злата...

Нисам се ни за корак одмицао од Ивара Кнутсена, све док га нисам довео до тога да се тај ћутљиви и као девојка срамежљиви дебељко није разгоровало и закључао се од мене у своју лабораторију — малену собицу на крми. Ма колико да сам желео да што пре дознам ко је у праву, „старац“ или ја, морао сам да се смирим и стрпљиво чекам.

За то време рад је текао својим током. Прешли смо на ново место, старајући се да заузмемо положај баш над средином подводне долине. Још у сумрак узета је нова проба тла. Песка је у њој било још више него у првој. Увече, после вечере, настала је распра. Паулсен је доказивао да је подводна долина несумњиво речного порекла.

(Наставиће се)

Највећа „армија“ живих бића

Члвени британски ентомолог Малколм Бер објавио је недавно једно од највећих до данас написаних дела о инсектима — „Армија инсеката“. Ту се каже да наука познаје око 600.000 врста инсеката, али да њихов стваран број износи вероватно око милион. То је више него што укупно има биљних врста, а око четири пута више од броја свих познатих врста животиња на свету.

Најотпорнији и најиздржљивији од свих инсеката свакако је сићушни тврдокрилац Нинтус Хололеукус. Нађено је 1.547 инсеката ове врсте који су били сасвим здрави мада су пуних дванаест година провели у запущеној бочици казена. Ова сићушна створења изгледају практично неуништива. Она са задовољством брсте лишће и најотровнијих биљака и у стању

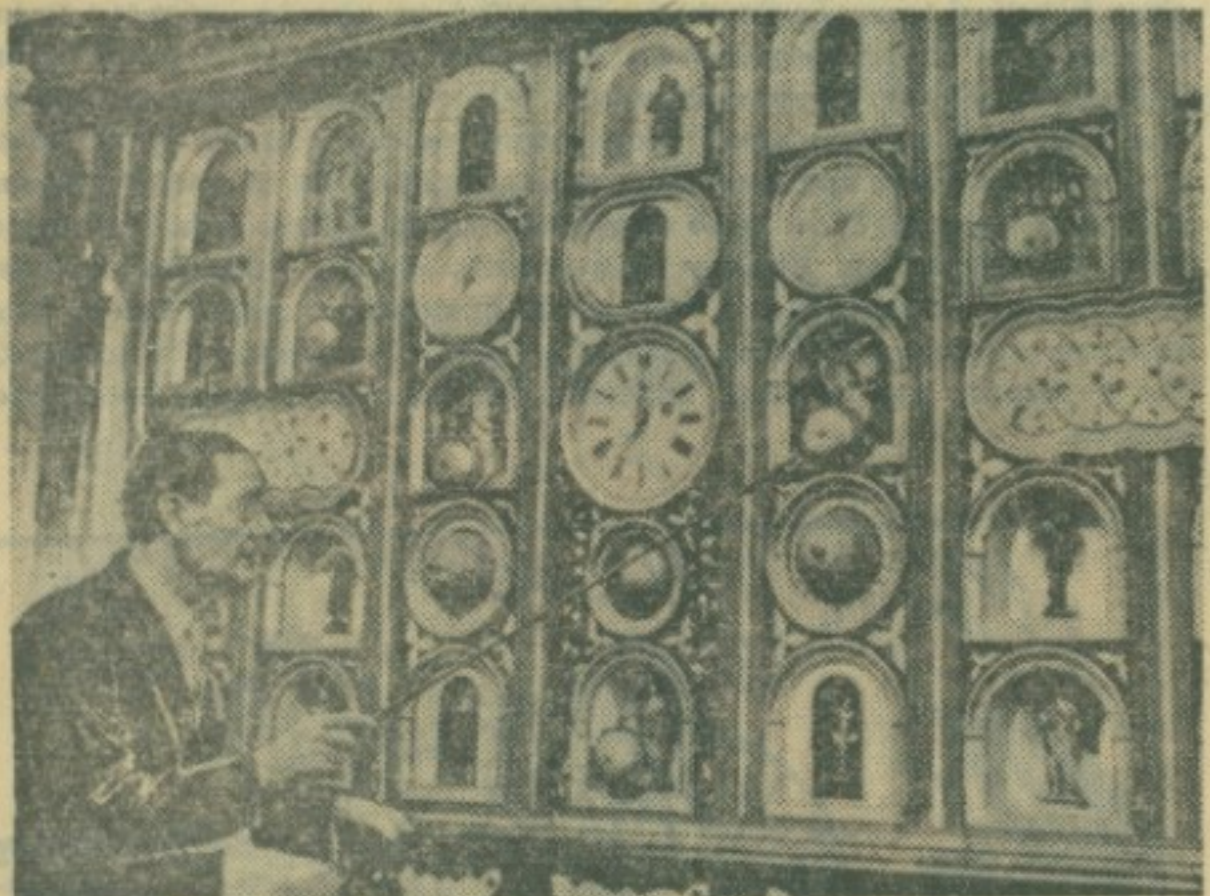
су да проведу читаве дане у боцама са цијановим отровом. Изванредно је отпорна и мушца Псилопа, из породице Ефидрида, која је у стању да живи неограничено дуго у сировој нафти.

Код неких инсеката не постоје мужјаци, а други снесу сваке године по милион јаја. Многи инсекти производе хладну светлост. Вилински коњиц са јужноамеричких пампа може да лети брзином од 100 до 120 километара на час.

Од свих инсеката највеће штегочине су скакавци, који лете у огромним јатима. Једно јато скакаваца које је прошло севернојстном Африком било је широко 8, а дугачко 45 километара, док су 1928 године у Кенији скакавци летели у јатима дугим 95 и широким 5 километара.

Чудан часовник

У једној малој радњи у Хајделбергу изложен је старински немачки часовник с „мозгом“. Да би довршио ово заиста мајсторско дело, његовом конструктору Михаелу Валцу било је потребно 39 година напорног рада. Часовник је сада својина његових синова, којима је он поверио тајну чудног механизма. Многобројни домаћи и страни туристи долазе да виде ово ремек-дело часовничарске вештине, које има много

уграђених механизма, међу којима и ноћног чувара који дува у рог, певца који у зору кукурича, итд. Сем тога, часовник показује све важније празнике, годишња доба, знаке Зодијака и слично. Висок је око четири метра.

ДОВОЉНО ЗА 160 ДОМОВА

Снажни електрични уређаји и контролни систем у једном млазном путничком авиону тежки су свега 181 килограм. Они ипак производе довољно енергије да би њоме могли да снабдевају 160 домова.

СУНЧАНИ УПАЉАЧ

У Америци је израђен сунчани упаљач за цигарете. У ствари, то је јако углачани алуминијумски рефлектор дуг је данаест сантиметара, који концентрише сунчане зраке на врх цигарете и пали је. Сам упаљач остаје потпуно хладан и може се одмах ставити у џеп. Тежак је свега 50 грама, а због свог пљоснатог облика веома је погодан за ношење.

ВЕЛС У ОПАСНОСТИ

Подавно је запажено да радиоактивни отпади имају тенденцију да се гомилују у овим областима у чијој се геолошкој структури запака недостатак калцијума. Према једном извештају петорице америчких научника, једна од најугроженијих области на свету је Велс. Велшка земља показује, заиста, типичне карактеристике области без калцијума. Због тога би Велс претстављао најпримамљивију мепу за радиоактивне отпатке који се сваке године расејавају по свету, као последња експериментална атомским и водоничним бомбама и употребе радиоактивних материја у различите сврхе.

ЗА ЈЕДАН САТ

У просторијама управе Вашингтонског зоолошког врта мрави термити претстављали су праву напаст. Прошлог месеца употребљено је необично средство против њих. То је један мравојед, који је набављен у Јужној Америци. Мравоједу је био потребан свега један сат да уништи све термите који су се налазили у овој, 152 године старој, агради.

ПИТКА ВОДА ИЗ МОРА

У Кембриџу, у држави Масачусетс, довршена су постројења која су у стању да за један дан дестилују из мора преко 100.000 литара воде. За изградњу ових постројења било је потребно преко пет година детаљних научних испитивања.

WALT DISNEY'S
Најзаг-
ЛУЛА
МИРА

СМРКНУТО ЛИЦЕ
ВУЧЈЕГ БРАТА ПО-
ЛАКО СЕ РАЗВУКЛО
У ТОПАО ОСМЕХ...

...И ПОГЛАВИЦА ЈЕ ВРАТИО ДОКТОРУ НОЖ... КАО
ДОКАЗ ПОВЕРЕЊА И ЗАХВАЛНОСТИ ЗА УСПЕШНО
УКАЗАНУ ПОМОЋ МАЛОМ ГРОМУ...

ПА, ДОКТОРЕ ЦОНЕ, КАКО
ИЗГЛЕДА БИТИ ВАЖНА
ЛИЧНОСТ... УМЕСТО ПОКОЗНИ-
КА?

ПОСЛЕ ДЕСЕТ ДАНА, ПОГЛАВИЦА
ВУЧЈИ БРАТ, ЊЕГОВ СИН И ЊЕГОВИ
РАТНИЦИ НАИШЛИ СУ ВАШ КАД ЈЕ
КАРАВАН КРЕНУО...

ВИ СТЕ ПРИЗАТЕЉИ! ДУХ ВЕТРА НЕКЕ ВАМ
ДОНЕТИ ОЛУЈЕ! ПЛАНИНЕ ВАМ НЕКЕ БИТИ
СТРМЕ! ВУЧЈИ БРАТ И ЊЕГОВИ РАТНИЦИ
ОДВЕШЋЕ ВАС ДО ВЕЛИКЕ
ВОДЕ!

УА-О, НА ЗАПАД! НЕКА СЕ ТОЧКОВИ
СТАЈНО ОКРЕКУ! УА-О, НА ЗАПАД!
ОРЕГОН ЈЕ НАШ ЦИЈО!

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Налазишта угља у нашој земљи

Шо мишљењу неких стручњака, целокупна количина угља у утроби Земље износи (према подацима пре Другог светског рата) око 7,4 билiona тона.

Лежишта угља у нашој земљи цене се на 12 милијарди тона, а уз данашњу потрошњу те залихе могу трајати

љевина, Горуша, Мезграја, Бања Лука и Сухача.

Црна Гора: Пљевља и Беране.

Лигнит
Србија: Морава, Лубница, Кленовник, Стари Костолац, Нови Костолац, Звездан, Пркосава, Колубара, Црљени, Јунковац, Радљево и Косово.

Хрватска: Ладања, Коњчина Горња, Коњчина Доња, Маретин Стари, Маретин Нови, Сињ, Ивањец и Бреги.

Словенија: Велење, Глобоко и Илirsка Бистрица.

Босна и Херцеговина: Крека, Букиње и Пурачић.

Македонија: Живојно.

Мрки угљ
Србија: Алексинац, Сењски рудник, Равна Река, Ресав, Врњик, Боговина, Соко, Стамница, Оплепац, Орашац, Белајка, Манасија и Буковац.

Хрватска: Сиверић, Иванполе, Крапина-Радобој, Мурско Срединште, Зајезда, Будиншчина, Голубовец, Ратковица.

Словенија: Трбовље, Загорје, Храстник, Лашко, Сеново, Забуковница, Печовник, Либје, Кочевје, Ст. Јанж и Книжарица.

дове, па ће те тек онда људи благосиљати и имашеш право да се поносиш.

НИ ПУНА ЧЕТВРТИНА...

Стручњаци кажу да се код парних машина искористи просечно свега 6 до 8 одсто произведене енергије. Међутим, код мотора на течном гориву, бензин на пример, тај користан учинак износи 20 до 25 одсто.

ЕЛЕКТРОНСКИ ХРОНОМЕТАР

У Америци је направљен изванредно прецизан електронски хронометар који за дванаест дана заостане или пође напред свега једну секунду. Овај хронометар нарочито је погодан за бродове, или при земљотресима и слично, јер љуљање и трескање не утичу на његову тачност.

ТИГРОВИ Ваздуха

СУРИ ОРАО

Кад се поведе разговор о дунглама Африке и Индије и о прашумама у сливу реке Амазона, увек се помисли на оне страшне и језиве борбе које се дању и ноћу воде између животиња. Као снопа падају слабије под ударцима јачих. Њих зачас раскидају канце и зуби лавова, тигрова и јагуара, тела им ломе и прождиру црнокозме змије. И у морима и океанима догађа се нешто слично. И тамо постоје звери, али другог облика, као

БРАДАН

што су морски пси и, још страшнији, китови орке.

Далеко од тог непоштедног рата у дунглама и океанима, воде се и на другим деловима копа борбе на живот и смрт између ситних живих бића, од којих су нека по крволочности страшнија од звери из прашуме. Међутим, мадо се мисли на ваздушни „океан“ и на његове „тигрове“ — птице грабљивице.

По начину исхране птице су, уопште, разбојници. — каже се у Бремовом делу. — Те особине дошле су до највећег израза код такзваних птица грабљивица. Повијен, снажан и оштар кљуи и страшне канце њихово су главно оружје. С ла коћом продиру у тело жртве. Снага грабљивица је иначе велика, а чуло вида необично развијено. Оне су страх и трепет за многе животиње на коп-

лу. И не само ситније, него и крупније: дивокозе, овце, телад, вукове, ловачке псе, зечева, лисиче итд. Има прича у којима се говори и о њиховим нападима на људе, а нарочито на децу. Брем наводи више примера.

Напад сурог орла

У селу је текао свакодневни живот. Ништа се нарочито није дешавало. Али, једног дана... Као и обично, једна свиња је рила по јарку. Наједном, из висине се стрмоглавно сурин орао и снажне канце зарии у њено дебело тело. Страхавита цика свиње одјекнула је селом. Сељак који се ту десно притрчао је и спасао свињу. Но, ужасна глад која је морила орла натерала га је да нападне мачку на плоту. Сељак је хтео да одбрани мачку, али се није усудио да голорук нападне на орла, па је улетео у кућу, дохватио пушку и кренуо према грабљивици. Смела птица није устукнула. Пустила је мачку и устремила се на сељака. И ко зна шта би било да цика свиње, дерљаву мачку и запомагање човека нису чули остали сељаци, који су дотрчали и савладали орла, па га везали.

Сури орао је становник високих планина и пространих шума Европе и доброг дела Азије. Има смеће перје и ватрене очи из којих извија смелост. Висок је око један метар, а раширена крила достижу распон од два метра. Кад из висине опази плен, почне да се спушта у спиралама, а затим склопи крила и као муња пада на жртву, држећи испружене ноге с раширеним канцама. Једном ногом обухвата главу животиње, да га не може угрести, а другом тело, у које заблада канце као ножеве. Гнездо му је широко и до два метра, а дубоко 70 до 80 сантиметара.

Тактика орла брадана

Већи и снажнији од сурога орла је орао брадан.
— Кад брадан примети диво-

козу, он јој се приближи отпозади, па је почне снажно ударати крилима и гурати. Престрављена дивокоза почне да се брани, али све јој је узалуд. Нема ни снаге, стаза је уска, а страшна провалија испод ње. У самртном страху дивокоза се реши да скочи, али погрешно. Сурва се у провалију и полумртва падне на њено дно. Брадан се почне полако спуштати, те жртву дотуче крилима и кљуном, па је, још топлу, стане да комада и ждере.

Ево још једног примера:

— То је било једног летњег дана, око четири часа по подне, на друму у Алпима. Четрнаесто годишњи дечак Јован Бечен ишао је безбрижно. Наједном је осетио снажан удар с лева, а преко главе као да му је неко набацио таман огртач. Није видео ништа. Пао је. Док су ударци пљуштали по њему, окренуо се и спазио брадана. Настала је борба. Брадан се повлачио, па поново напао. Дечак је почео да виче. То је орла вероватно улашило и он је одлетео, оставивши страшно израваљеног дечака.

Брадан достиже висину од 115 сантиметара. Леђа су му смеђестрна. Остали део тела углавном је бео, или боје рђе. С доњег дела кљуна висе му

БЕЛОГЛАВИ СТРВИНАР

КОНДОР

длаке налик на браду, па му отуд и име. Углавном напада животиње које се налазе изнад провалија, јер их може лако сурвати. И деца понекад страдају од њега. Хвата живе животиње, али једе и лешине. Становник је планина Европе и Азије.

Диван је кад лети...

— Диван је и величанствен кад усмери свој лет у плаветне висине, а страхан кад седи и оштрим кљуном комада стрвину. Он је краљ међу птицама Јужне Америке...

Тако каже један путописац за андског кондора. Кондор живи у високим планинама Јужне Америке. Перје му је углавном љубичастоцрно, сем крилних пера и длакаве крагне око врата, који су бели. Иначе, глава и врат су голи. Глава је тамно сива, а врат црвен. Мужјак има на челу меснату кресту. Летти на висинама и до 5.000 метара. Распон крила је већи него и у једног другог орла. Неки наводе да су чули за кондоре с распонем крила од шест метара. За време својих путовања, Дарвин је убио једног кондора чији је распон крила био 2,5 метра, а дужина од врха кљуна до врха репа износила је 1,25 метар. Кондор прелеће огромна пространства и у висинама описује дивне кругове. Почетком лета повлачи се у не приступачне пределе Анда, где у миру одгаја младе.

ЈОШ РАДИ...

И ствари могу да имају „бурну“ историју. Једна од таквих је хронометар са чувеног брода „Баунти“. Хронометар је, иначе прецизан часовник за мерење времена, а на броду је један од најважнијих инструмената за пловидбу.

Овај хронометар израђен је 1771 године и тада је стајао око 200 фунти. Направљен је по поруцини Већа за географску дужину у Лондону.

Хронометар је прво дат на пробу опсерваторији у Гриничу. После тога Веће га је дало капетану Фиссу, који је предводио експедицију на Северни Пол, 1773 године. Ова експедиција имала је за циљ да пронађе северозападни пролаз до Индије, али је морала да прекине путовање, јер је наишла на велике тешкоће. Затим је хронометар поклоњен капета-

ну Блају, команданту брода „Баунти“. После побуне на „Баунтију“, устаници су понели хронометар на острво Питкерн.

Године 1808, један од вођа побуне, Џон Адамс, који је надживео све своје другове, продао је хронометар Мејхјуу Фолгеру, команданту америчког китоловца „Топаз“. За време пловидбе, неко је Фолгеру украо хронометар, који се доцније појавио у Чилеу, где га је купио један стари гонич мазги, неки Кастиљо, и то за веома мале паре. Кастиљо га је чувао све до своје смрти, 1840 године, а потом је хронометар продат енглеском контра-адмиралу сер Томасу Херберту за 50 златних гвинеја. Хронометар је тада био покарвен и Херберт га је дао на оправку, а потом га поклоњено Британском музеју уједињених

оружја. Хронометар је темељно очишћен и оправљен 1889 године, па и недавно, те и сада ради нормално, као пре.

АКО ТО БУДЕ ТАЧНО...

За највеће острво обично се сматра Гренланд. Међутим, на основу последњих испитивања његових горњих ледених делова, неки научници из

нели су мишљење да се Гренланд уствари састоји од три острва. Ако се ово покаже као тачно, онда би највеће острво на свету била Нова Гвинеја.

Сељаци су причали Дарвину једно. Иначе, они чврсто спада кондор не прави гнездо, вају, па се ловци успиу на већ да у новембру и децембру снесу два велика бела јајета на голој стени. Стари кондори обично живе у паровима. Дарвин је чуо од Чилеанаца да ако се кондори спусте и изненада дигну, онда је то знак да су опазили пуму, како прождире жртву, па је она скочила и отерала их. Они једу стрвину, али нападају и јариће и јагањце, па и друге животиње. Због тога становници ових крајева уче овчарске псе да, чим виде кондора, подигну главе и бесно залају. У Чилеу кондоре лове на два начина. На равном земљи направе ограду од коља и унутра оставе стрвину. На оградни има и отвор. Кондор, кад види стрвину, слети, уђе у ограду и наједе се. Али, у томе дојри коњаник и затвори врата, па кондор не може да побегне, јер нема довољно простора за узлетање. Други начин је исто толико успешан. Обележе се дрвета где кондори обично почивају, и то пет до шест за-

вају, онд Пород сурог орла и брадана, код нас живе и ове врсте орлова: орао крсташ, степски орао, орао патуљак, планински орао, орао змијар, орао кликташ, белорепан и орао рибар, затим ордови стрвинари, који су наше највеће и најјаче птице. Белоглави стрвинар живи у пределима око Средоземног Мора. Гнездо свија у високим планинама, а по дану крстари изнад равница и тражи лешеве. Може да буде висок и преко један метар. Глава и врат су му голи и обрасли белим маљама. Перје му је црвенкастосмеђе, сем крилних и репних пера, која су црна. Распон крила може да буде 2,5 метра. Кад наиђе на стрвину, највише воли да поједе њена прева. Стрвину напада по врше њих и том приликом дође до жестоке међусобне борбе. Иначе је користан, јер једе стрвине, које би иначе закужиле ваздух.

Пармантије

У Мондидјеу, у Француској, живео је око 1750 године неки апотекар-тврдица да му не беше равна у целој околини. Једног дана дође му неки дечак с реченицама за лекове за своју мајку и замоли га да му их направи. Апотекар је те лекове имао готове и затражи да му се за њих плати један златник. Сиромашни дечак бризну у плач и рече: „Господине, мени се много свиђа ваша струка. Сем тога, вредан сам и довољно снажан. Дајте ми, молим вас, лекове који су толико потребни мојој мајци, а ја ћу вам се стоструко одужити. Радићу за вас дану и ноћу, све док ме сами не отерате...“ Тврдица је прихватио предлог и Антоан-Огист Пармантије ступио је у његову службу. После две године, Пармантије оде у Париз, где постаде апотекарски помоћник код неког свог рођака.

Младић је био врло живахан и волео је пустиловине. Пошто су му боце и књиге биле досадиле, ступи у војску баш кад је избио Хановерански рат и постаде војни апотекар. Уместо да остане у позадини, да справља лекове, он оде у прве борбене редове, да рањеницима указује прву помоћ. Ускоро и сам задобије озбиљну рану, а пет пута је допала непријатељског рогња. Према речима чувеног природњака Кивијеа, баш у то време Пармантије открива две важне ствари: колико је распрострањена немаштина у свету и колико су бројни неискоришћени плодови природе којима би човек могао да се храни. Најгора од свих недаћа била је глад, која је повремено десетковала градску и сеоску сиротињу.

Пармантије прво почиње да проучава кромпир, мислећи да га употреби као брашно, али како се, услед недостатка глутена, такво брашно није могло месити, он одустаје од ове намере.

Књижевник-путник

Доситеј Обрадовић био је највећи српски путник XVIII века, а задуго и један од највећих српских књижевника путника. Он је прокрстарио готово целу Европу, а био је и у Малој Азији. Од старијих наших књижевника с њим се једино може мерити Герасим Зелић, који је на исток стигао до Новочеркаска на Дону, а на север до Петрограда. Међутим, Доситеј Обрадовић је први познати Србин који је био у Лондону, „у одавно чувеној Инглитери“, за коју се у српском народу нејасно знало као за неку земљу на крају света, у старим записима познату као Врета-нија.

брадовића почело је новембра месеца 1760 године, једног јутра, кад је кришом напустио хоповски манастир преодевен у „плаветну доламу и чакшире, и хајдучке црвене опанке“. И то његово путовање, уз извесне прекиде, трајало је готово пуних тридесет година, све до 1789, кад се по трећи пут настанио у Бечу и ту провео један дужи период времена, живећи од давања приватних часова из језика.

Велики циљ — наука — стајао је пред Доситејем од првог дана како се из манастира отиснуо у свет. Плодове тада најнапредније европске науке он је почео да скупља од своје двадесете године. По страним земљама путовао је пешке и колима; на мора се отискивао на

великим бродовима и на сасвим непоузданим баркама. Доживљавао је све нелагодности што су на путу могле да се десе, нарочито у она времена кад су и путеви били несигурни, а у појединим земљама, нарочито планинским, више личили на бујичне вододерине него на пешачке или коњске стазе. Као младић, одбегли калуђер, препењачио је Славонију, Хрватску, Лику и Северну Далмацију, „све певајући да се горе и долине разлежу“. И свуда куда је пролазио био је у додиру с народом. „а срећне године младости своје“ провео је на Книжском Пољу и по Далматинској Загори.

Сав новац што би уштедео од свог рада, Доситеј је трошио на путовања и даје стицање знања, а касније и на штампање књига. Био је благе нарави, простосрдчан и скроман и свуда је излазио на добре пријатеље. Ни пред ким се није размењао својим познавањем страних земаља и народа, ни својим великим знањем које је стекао током дугих година. Било је наших људи, а међу њима и књижевника, који су измишљали своја путовања по страним земљама, да би тако уздигли свој углед и уживали веће поштовање. Међутим, Доситеј је, осим у југословенским земљама, дуго и краће боравио у Грчкој и на њеним јонским и јегејским острвима, у Албанији, у Смирни и Паризу, у градовима Италије и Аустрије, у Влашкој, Молдавији и Русији, у градовима на Балтичком Мору; видео је Украјину и полске земље, а Немачку је пропутовао читавом њеном дужином, од Висле до Рајне; у Француској се дивно Паризу, а у Енглеској, у Лондону, стекао је незаборавне пријатеље.

По познавању земаља и народа, по својим многостраним путовањима, Доситеј је био ретка личност и међу савременим европским књижевницима и просветиоцима. Године 1785 изашао је у једном немачком књижевном часопису приказ првих Доситејевих књига. Ту се с поштовањем говори о овом „славеносрпском“ књижевнику, који припада готово непознатом народу, али који је успео да се својим властитим трудом уздигне међу најбоље просветио-тељске писце. Нарочито се истичу Доситејева путовања, која је он предузимао да би учио, да упозна земље и народе и, оно што је најбоље, да користи своје народе. То је уједно био и први приказ дела једног српског књижевника на страном језику.

Крајња западна тачка Доситејевих путовања била је Енглеска. У Довер је стигао 1 децембра 1784 године. „Ево ме већ, фала богу, у одавно чувеној и задуго пожељеној Инглитери“, с врло мало новца, додуше, али с много наде и с великом жељом да научи енглески језик и упозна земљу и обичаје енглеског народа. Стигавши у Лондон, Доситеј је убрзо успео да нађе пријатеље и заштитнике, којима се необично свидео овај љубавни странац из далеке словенске земље, пуи упорне жудње за науком.

У Лондону је Доситеј провео шест месеци. Учио је енглески

језик и прилично га је савладао. Дане је проводио у разговорима с просвећеним Енгле-зима, који су му у свему излазили у сусрет и задржавали га да код њих остане. „Од мене је

сад зависило да сам хтео за живота остати у Инглитери, зашто како ја радо лекције предајем, како бих језик места савршено постигао, могао бих ве-сма депо ту живети“. Али, он је

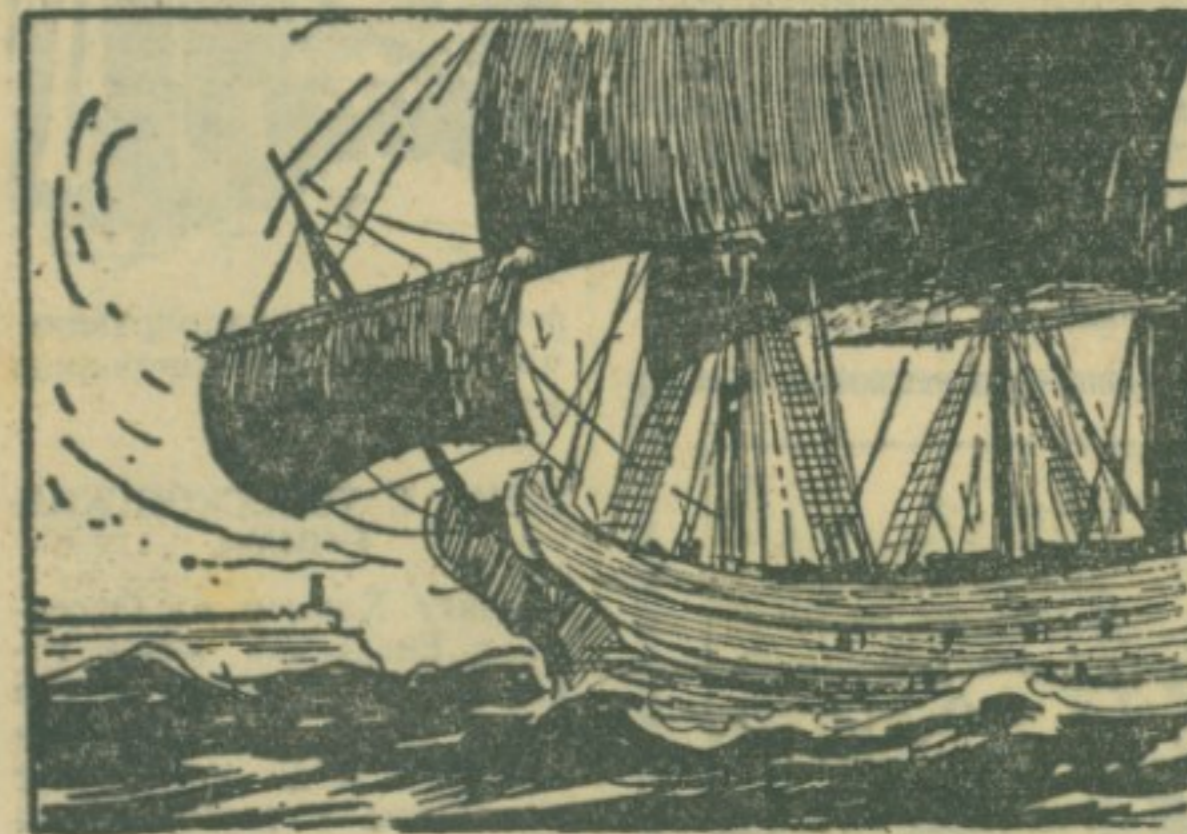
удобном животу у туђој земљи претпоставио свој већ започети посао на просвећивању српског народа. „Моја је жеља у ово време сва у том састојала се да јошт који лист на мојем матерњем језику издам. Сам сам по себи судио како би мени у мојој младости не токмо полезало и мило било што паметно на мојем познатом дијалекту чита-ти“. То је била, Доситејева „верховњејша жеља“ и зато се, чим је савладао изговор енгле-ског језика и увидео да може и сам да се даје у њему усавршава, срдечно опростио са својим енглеским пријатељима и добротницима и, крајем маја 1785, напустио Лондон.

На једној књизи коју су, поред осталих, енглески пријатељи даровали Доситеју забележена је на латинском језику следећа посвета: „Доситеју Обрадовићу, Србину, човеку разним језицима вештому, најсветијим владањем одличному, Енгле-зима, код којих се шест месеци бавио, премилому...“ Тако је Српски Анархазис на својим путовањима свуда био радо приман, а знаје што га је стекао несобично је кроз свеке књиге даровао своје народу.

и Кромпир

После рата, Пармантије се враћа у Париз, где покађа предавања из хемије опата Нолеа и браће Руел и, у друштво Жан-Жака Русова, изучава биље код природњака Бернара од Жиснијеа. Године 1765 постаје апотекар у Дому инвалида, а 1778 архивни апотекар. Отада, његов је углед стално растао. Он је почео да шири кромпир у народ, а потом се окренуо према другим пољопривредним производима. Написао је неколико књига о хранљивим биљкама, као што су кестен, кукуруз, пезураке, итд. Био је међу првим научницима који су се дубље интересовали за пољопривреду.

У његово време народ се слабо хранио поврћем. Пасуљ, тада звани турски грах, шпаргла и диње нису били познати у Француској ове до шеснаестог столећа, парадајз и репа до осамнаестог. У 18 веку, захваљујући Пармантијеу, „откривен“ је кромпир. До открића Новог света његова кртола није била позната у Европи. Шпаволци су пренели кромпир из Чилеа и Перуа прво у своју земљу, а затим у Италију. Неколико година касније, енглески адмирал Валтер Рели пренео га је из Америке у Енглеску. Године 1600 кромпир је дошао у Француску. Међутим, закон је најстроже забрањивао исхрану кромпиром, „јер он изазива болест лепру“.

Пармантије одлучи да започне борбу против ове празновернице. „Кромпир је храна будућности великих народа, — рекао је он једном министру. — Јешће га не само сиромашни, већ и богати“. С пуно жара уверавао је људе да кромпир не само што није отрован, већ садржи чист скроб, који је врло укусан. Године 1785 наступи глад. Жита није било и Пармантије затражи од Луја XVI дозволу да засади кромпир на 50 јутара земље. Род је био богат и свако је хтео да окуси нову храну, а селаци су све чешије тражили семе. Отада се кромпир гаји у Француској. Пармантије је, срећом, живео довољно дуго (умро је 1813) да види успех свог вишегодишњег труда.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

НАЈВИШИ ГЛАВНИ ГРАД

Ла Паз, главни град јужноамеричке државе Боливије, лежи у једној долини окруженој планинама, на висини од 3.693 метра. Према томе, ово је највиши главни град на свету.

САДА ЈЕ И ЊЕ СВЕ МАЊЕ...

У мочварним обалским пределима Норфолка, у источној Енглеској, које прекрива море за време плиме, расте трава звана семфајр. Она се уздиже из блатног тла и по облику потсећа на тополу. Ова минијатурна „топола“ висока је петнаест сантиметара, а има јаснозелену боју. Месо становништво справља од ње јело, које се често може добити и у бољим лондонским ресторанима.

У тим крајевима рибари беру и једну ову траву већ столетима. Она се кува у води, а затим се из стабљике исисава срж. Укус јој је пријатан и сличан је мешавини шпаргле и спанаћа. Трава се прикупља на следећи начин: направи се круг од врбова друва и на њ се причврсти мрежа у облику цака. Једном руком се држи круг с мрежом, а другом се бере трава и ставља у мрежу. Посао није лак јер треба дуго ходати по мочвари да би се нашле боље стабљике.

Раније је траве семфајр било знатно више. Сада се по

мочварама шири друга трава, звана марам, која је гуши и потискује. Но, и трава марам је од користи, јер појачава насипе који се ту граде ради исушивања мочвара. Сем тога, семфајр није више ни укусна као пре. Наиме, сада се слана морска вода у мочвари меша са слатком која притиче с копна, а то не погодје овој биљци.

СКУЛПТУРЕ ОД НОВИНА

У јужноафричком граду Кептауну, нека Винфрид Макферсон позната је по својим скулптурама које прави од новинске хартије. За разлику од израде статуа од папирне каше, она узима већи комад

новинске хартије и његовим гужвањем добија груби облик дела које хоће да створи. После тога, помоћу туткала стврдњава хартију и уједно коначно обликује жељену фигуру. Кад се статуа осуши, овај необични уметник је и обоји.

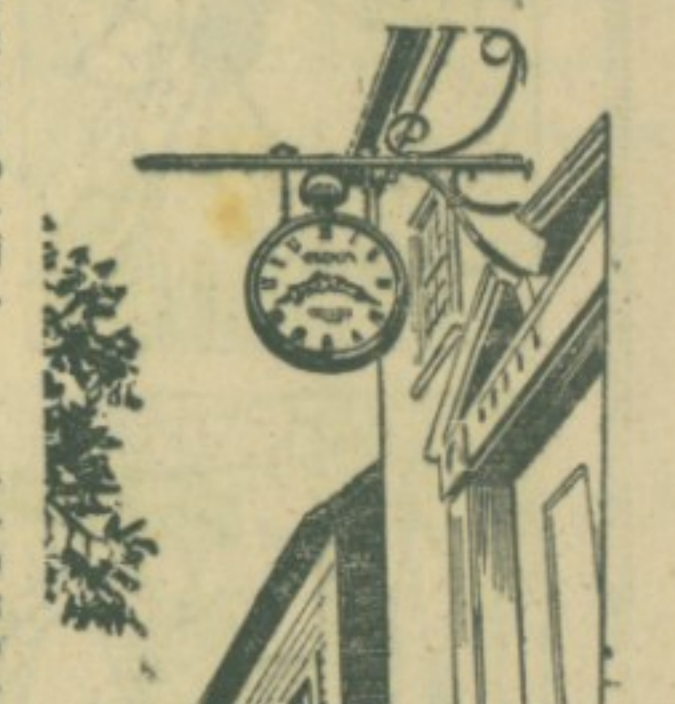
ДА БИ САЗНАЛИ ШТО ВИШЕ...

По мишљењу неких енглеских научника, неће проћи дуго времена док буде могућно да се испитају много већи простори свемира него што се досад могло учинити помоћу оптичких телескопа и да се стекне јаснија слика о неким појавама које су се у васиони догодиле. Све ће се то постини помоћу диноског радиотелескопа који се сада изграђује у Енглеској. Цело-

купна тежина овог колоса износиће два милиона килограма. Његови апарати за посматрање моћи ће да се усмере у свим правцима, и то веома лако: потребно је притиснути само једно дугме. Чим се апарат за посматрање упури на неки објект, електронски „мозгови“ одмах ће ступити у дејство. Телескоп ће бити снабдевен и пријемним апаратима за хватање таласа које емитује Сунце, неке звезде и удаљене маглице, а имаће и емисионе апарате. Затим, телескоп има и највећи покретни радарски уређај на свету. Помоћу тог уређаја моћи ће без икаквих тешкоћа да се открију предмети велики као авион на удаљености Месеца. Телескоп ће бити потпуно готов у октобру.

ТРАДИЦИЈА КОЈА НЕ ЗНАЧИ НИШТА

Постоји чудна традиција код часовничара и рекламних предузећа да на сатове који им служе као фирма учртавају казаљке тако да показују 8 часова и 18 минута. Ова традиција не значи, уствари, ни-

шта. Ово се чини једино зато што је то најсиметричнији по ложај казаљки, који најбоље одговара људском оку, и што овако намештене казаљке не заклањају име произвођача.

МОЈЕ ПОШТОВАЊЕ, КОКО! ДА ЛИ БИСТЕ ВОЛЕЛИ ДА НАСТАВИМ ОВАЈ ШЛАГЕР!

РАДИЈЕ БИХ ВОЛЕЛА ДА УМУК-ЧЕШ!

МОЛИМ ТЕ, ПРЕСТАНИ БЕЖ ЈЕДНОМ СТИМ ЗАВИЈАЊЕМ!

МИСЛИМ ДА САМ ПОГРЕШНО! И ОНА ЈЕ НЕСПОСОБНА ДА ОЦЕНИ ОВАКАВ ТАЛЕНАТ КАКАВ САМ ЈА!

АЛИ, НЕКА... НАЈИ БУ ЈА БЕЖ НЕКОГ КО ЊЕ БИТИ ПРАВЕДАН ПРЕМА МЕНИ!

Три приче о веверици

Веверица (*Sciurus vulgaris*) има више врста и све су обрасле меком и густом длаком, а нарочито пада у очи њихов китњаста реп. Воја длаке може бити различита: црвенкастосмеђа, сива (зими у северним пределима) и црна. Живи по шумама Европе и Северне Азије. Има је у свим нашим шумама. Овде ћемо донети неколико занимљивих детаља из њеног живота по причању једног природњака.

То се понављало из дана у дан, да нам је већ постало сасвим обично. Али, тада смо се опет заинтересовали. Угледали смо како једно младунче досетљиве веверице покушава да изведе подвиг своје мајке. Међутим, погрешило је и није пошло жицом о којој је висио комад дрвета, већ другом жицом, која се пружала изнад ње. Дошавши над дрво с храном, скочило је, али га је доња жица одбацила и оно је пало на земљу. И сад се догодило оно најзанимљивије. Младунче је стало да тражи нешто по земљи, као да је баш то био циљ његовог скока. Очигледно, „стидело“ се свог неуспеха и овим је хтело да прикрије своју срамоту.

Веверица је свуда лако стизала, само никако није могла да дође до избушеног комада дрвета у коме је била храна за птице. Он је висио о две куке, које су биле закаче за жицу распету између наше куће и једног дрвета. Сваки покрет животиње могли смо да пратимо из куће, радознали да ли ће успети у својим покушајима.

Било је очигледно да је веверицу привлачило зрнелје, тим пре што је имала велику породицу, а и сматрала је да њој припада све што се око куће нађе. Својим очима је гледала како птице кљуцају храну и то ју је још више дражило. Покушавала је да се с крова куће спусти по жици, али већ после неколико корака почела би да губи равнотежу. Бесно је махала репом лево-десно и најзад би морала да скочи на земљу. Но, чим би се мало одморила починјала је све изнова, са истим успехом.

Једног дана, на своје велико чуђење, угледасмо веверицу како седи на комаду дрвета с храном и мирно грицка. Како је дошла тамо? Да ли је ипак успела да се спусти по жици? Ускоро смо добили одговор на ова питања. Веверица је кренула натраг, али није ишла по жици, како смо ми очекивали, већ држећи се шапама за њу, док је висила целим телом, као каква гимнастичар. Тако је, метар по метар, дошла до крова, на који се хитро спустила.

Занимљиво је да веверица не дозвољава ниједној другој да приђе њеном дому. Само што овакав станар не остаје дуго. Обично једне године, а већ идуће долази други. Све су се оне разликовале по својим особинама, баш као људи. Заједничко им је то што у-

опште не дирају птице и њихова гнезда. Посматрали смо их како заједно једу, свега десетину сантиметара удаљени једни од других. Поред тога, све су мирне, нимало ратнич-

ки расположене и воле друштво. Имали смо једну веверицу коју смо звали Бестер. Она нас је толико очарала да је се и данас радо сећамо. Веома брзо се привикла на људе и узимала је храну, не само од нас укућана, већ и од наших гостију. Обично веверица приђе близу, испружи врат и гледа нам у руке, чекајући да јој бацимо нешто. Међутим, она је мирно прилазила и јела из наше руке. Кад би нашла отшкринута врата, улазила је у кућу и пуњала по собама, радознано гледајући намештај, као да му се диви. Неке од наших веверица никад нису улазиле у подрум, али било их је које су само тамо живеле. Друге су највише воделе да

бораве на тавану, па би тамо правиле и гнездо. Ми о томе нисмо ништа знали и тек кад би младунци довољно одрасли и почели да мице видели бисмо у чему је ствар.

Једном је била велика зима и веверице из шуме су, скачући по снегу, долазиле к нама. Али чим би снежни покри-

БРАЗИЛИЈА ГРАДИ НОВУ ПРЕСТОНИЦУ

Од првог фебруара идуће године Рио де Жанейро више неће бити главни град Бразилије. Највећа држава Јужне Америке, која броји 60 милиона становника, одлучила је да привредно и културно уздицине унутрашњост земље, која је досад била пуста, примитивна, покривена прашумама и бескрајним лампама. Бразилија је по површини мало мања од Европе, али је готово целокупно становништво, као и индустрија и администрација, концентрисано у обалском појасу земље, где се налазе свих десет бразилијанских градова са више од 200.000 становника. Нови центар Бразилије, који ће се такође звати Бразилија, почео је да се гради у срцу земље, 1.500 километара далеко од обале, на средогради сливова три велике реке: Амазона, Паране и Сан Франциска.

Засад у новом главном граду живи само 5.000 радника који припремају терен за подизање првих великих грађевина. Већ су постављени темељи

за зграду председништва владе. До краја 1960 године доселиће се у град Бразилију 15.000 државних службеника. Овај град имаће најшире авеније на свету — од 120 до 150 метара.

Стварање великих градова на основу административних декрета не претставља новину у свету. Тамо где се данас про-

вач прешао 25 сантиметара, оне нису скакале, већ су бушиле тунел кроз снег. На дужини од неких двадесет метара, колико је кућа била удаљена од шуме, оне су на таваници тунела правиле неколико вертикалних рупа, ваљда ради ваздуха и осматрања. Понека веверица пошла би кроз тунел и убрзо би се њена глава појавила на првом отвору. Потом би кренула даље, до друге осматрачнице. Најзад би претрчала последњих неколико метара и ушла у наш подрум.

Веверица која нам је једног дана дошла у кућу имала је десетину боља од бољикавог прасета у телу. Била је изнурена и вукла је једну ногу, тако да смо мислили да ће угинути. Али, на наше изненађење, сваког дана је имала све мање бољи и све лакше се кретала, док најзад није потпуно оздравила.

Дуго година смо у кући имали веверице. Оне су нам се кретале чак и по собама, али никад нису причиниле неку већу штету. Увидели смо да и са овим „дивљим“ животињама треба бити стрљив и имати добру вољу. Уживали смо у њима и било нам је необично кад их по неколико дана не бисмо видели.

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ...

ДА ГА ВЕТАР НЕ ОДНЕСЕ...

Чарлс Лесли (1677—1767), улични певач балада из Абердина, у Шкотској, био је толико мршав да је последњих шездесет година свог живота морао да ставља олово у ципеле, јер би га иначе ветар однео.

ПЧЕЛЕ — ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ

Кад међу француским Баскима умре један пчелар, онда његова удовица и његов наследник, одевени у дубоку црнину, одлазе да

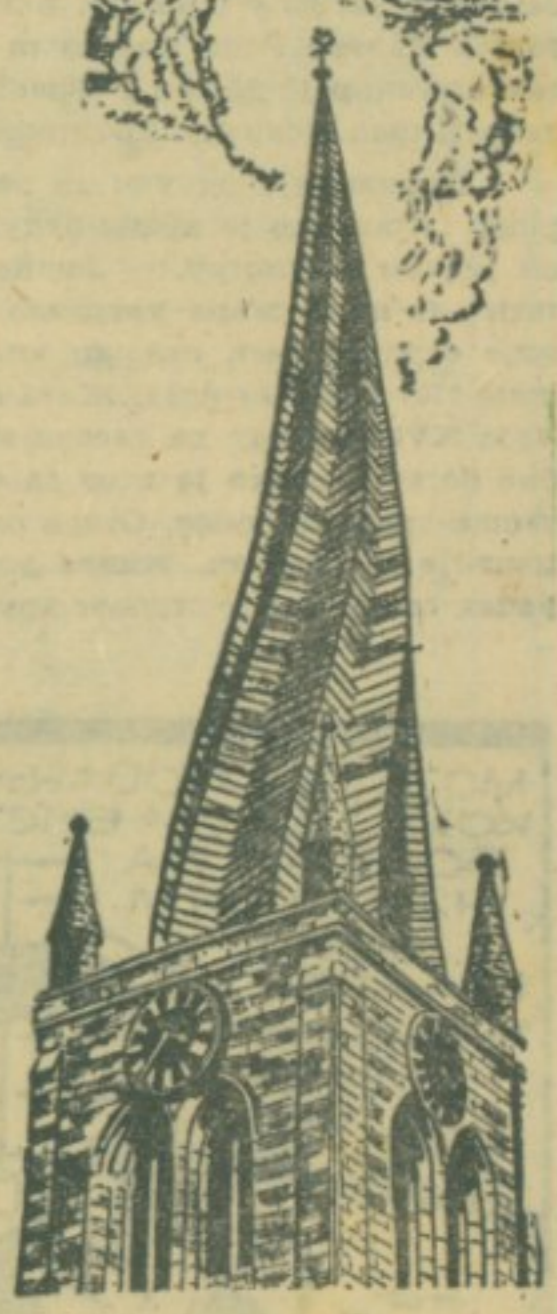
пчелара, као равноправним члановима најуже породице изразе саучешће.

ЖЕНА С ТЕЛЕСКОПСКИМ ОЧИМА

Џенет Хичмен из Оусенда, у Енглеској, може голим оком да види месеце који круже око планете Јупитера и да чита текст из новина с растојања од шест метара.

ДВОСТРУКО КРИВ

Торњак једне цркве у Честерфилду, у Енглеској, на-

гнут је на два разне стране. Прва три метра торња нагнута су према југу, а друга два на запад.

Због црвића — огромне штете

Познато је да говеда страдају од разних болести, а једну од њих изазива и такозвани плућни црв, сличан кончићу. Кад се нека крава зарази овим црвићима, она држи испружену и спуштену главу и с тешком мукот кашље, сувим хрипавим кашљем. Не може да напредује, мршава, преноси заразу на друге здраве животиње, а у тешким случајевима угине. Слично је и код оваца. У Енглеској годишњи губитак у говедима износи три милиона фунти, у Холандији 5 до 10 милиона гулдена, у Данској је штета

велика отприлике као у Енглеској, а у Француској ови паразити наносе штету говедима која се пени на једну милијарду франака. Говеда су се раније лечила на тај начин што су им давале инјекције, или су удисала препарате који уништавају црве. Сада је у Енглеској пронађен нов лек, који се даје с храном или у виду инјекција, али лакше него пре. Зове се хелмокс и делује на одрасле црве. Он их не убија, него само ошамути, те их животиња лакше избаци приликом кашљања.

WALT DISNEY ШИМОА

ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ

ДОБРАГА... ОСЕ-ЗАМ СЕ НЕКАКО УСАМБЕН...

ТАКО ЈЕ ТО КАД ЧОВЕК ОДРАСТЕ У ВЕЛИКОЈ ПОРОДИЦИ... НАВИКНЕ СЕ НА МНОГО ЛУДИ...

ВОЛЕО БИХ ДА ИМАМ ВЕЛИКУ ПОРОДИЦУ!

ОНИ СЕ СИГУРНО НЕ ОСЕЉАЈУ УСАМБЕНИ!

ПИТАМ СЕ... ВАШИ ЛУБИМЦИ

БАГАТЕЛА... СВЕРА 10,000 ДИНАРА!

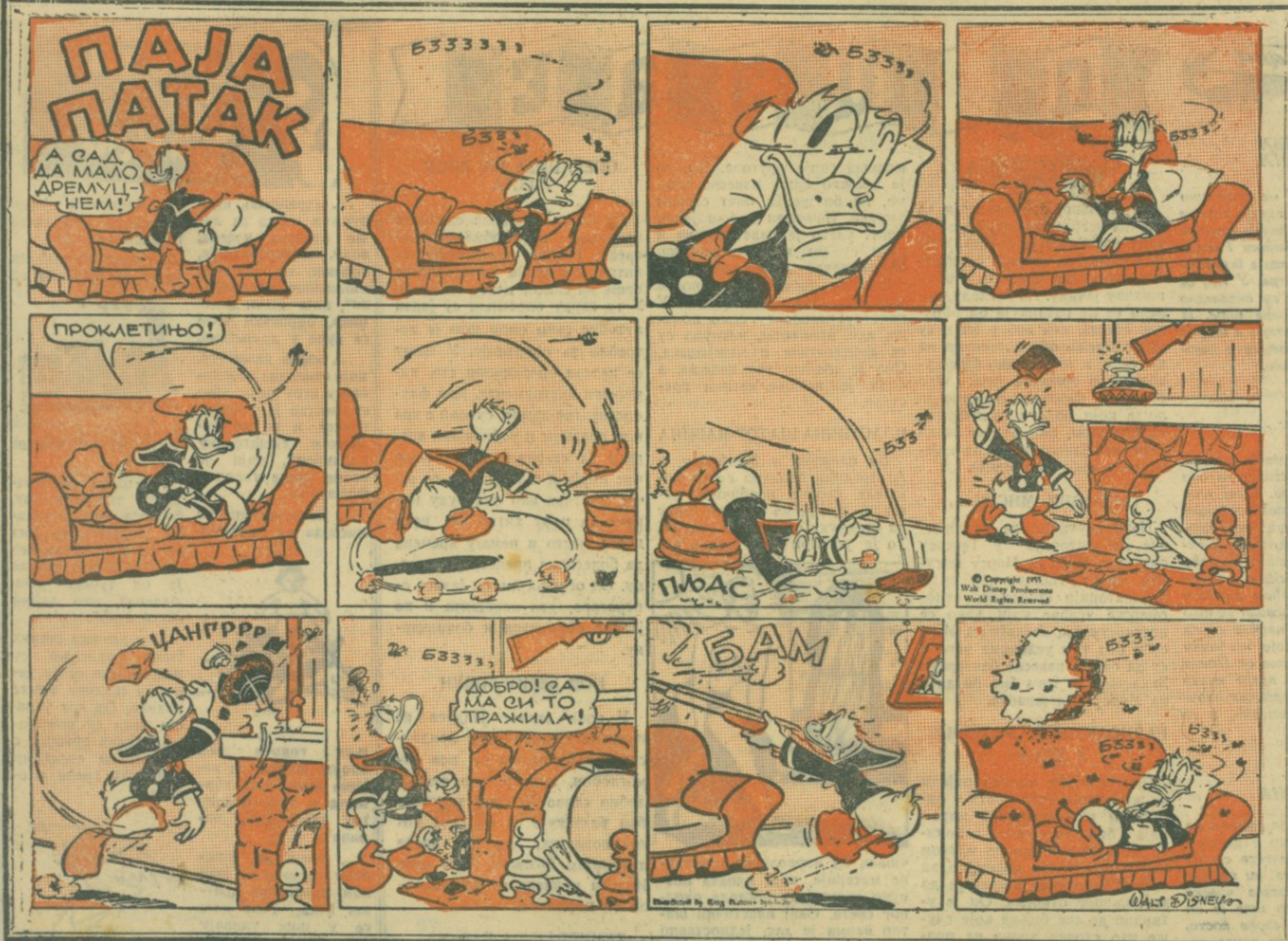
САМО ЗА ТУ ЖЕАНУ КУЦУ!

ИЗГЛЕДА ДА КВ МОРАТИ ДА ГИ ОДРЕКНЕМ ОНА О ВЕЛИКОЈ ПОРОДИЦИ... ХЕЈ!

КАСНИЈЕ ШТА КАЖЕШ... ДА ДО-БЕМ ДА СЕ УПОЗНАМ С ПОРОДИЦОМ? КАКВОМ ПОРОДИЦОМ?

ДА! ВАШ ДАМ САД УСВОЈИО...

ЗАРАВО, МИКИ УПОЗНАЈ СЕ! ОВО ЈЕ МИША... ОВО ЈЕ МИША... И ТРИША А ОНО ДИША И...

ПРОМЕНИО СЕ ЧОВЕК

Шила се један пролазник учини познат и одмах му пришао.

— О, здраво Јовићу, — повикао је Шила пружајући му руку. — Човече, али си се паметио за ових десет година откако се нисмо видели!

— Али, ја вас не познајем, — одерати пролазника. — Ја се уопште не зовем Јовић.

— Шта? — запрепасти се Шила. — Чак си и име променио!

ДВА ЗЛА НАЈЕДНОМ

Попај: Што си тако али воле, Перо!

Пера Ждера: Није ми ни чудо. Лекар ми је забранио да пијем и да се секирам. И сада, хај' што не могу да пијем, него не смем ни да се секирам због тога!

СТРУЧЊАК ОД НЕВОЉЕ

Мики: Просто невероватно, Шило, како знаш цене стоци и живини, почео од шилета па све до краве. Колико ми је познато, ти ниси био стручњак за то.

Шила: И нисам до пре три месеца. А тада сам почео сам да возим свој аутомобил.

Рођу је ОДГОВОР

ПЕРИПТЕРОС је врчки филозоф врста грађевине лука на Јејеском Мору планина

РАМОНДИЈА је: биљка град у Италији шпанска игра музички термин

СИЛЕН је: минерал митолошко биће део старе одеће врста средњовековног мача

Село СРЕБРНИК налази се у: Босни Србији Хрватској Македонији

ОДГОВОР:

ПЕРИПТЕРОС је грађевина окружена стубовима, тако да је око ње изведен отворен ходник — перистил. Многи класични храмови су периптероси.

РАМОНДИЈА је вишегодишња зељаста ниска биљка. Стабло јој је веома кратко. Рамондије су остаци старе флоре. Постоје свега три врсте: рамондија сербика, рамондија наталије и рамондија пиренаика. Пре две врсте постоје у Србији, Македонији и Албанији, а последња на Пиринејима.

СИЛЕН је, по митологији, био син Панос. Он је сатири, васпитач и веран пратилац бога Дионисија. Касније је уобичајено да се сви старији сатири зову селенима, као природна божанства текућих вода и извора.

СРЕБРНИК, село, налази се у Босни, с развалинама града Сребрника, који се први пут помиње 1333 године. Турци су га зарезали 1468. Град Сребрник имао је два дела: доњи се састојао од две куле спојене зидом, а у горњем делу биле су куле с палатом.

Шумски човек
ПО РОМАНУ
Зена Ореја

НАСТАВИЋЕ СЕ